۵۳ نچی. ۱۳۲۴ سنه. ۷ شوال شنبه. ۱۹۰۶ سنه. ۱۱ نویابر. № 53

ГАЗЕТА
„Юлдузъ“
Цѣна 3 руб. ка годъ.
Редакція и Контора:
Казань, номера «Сарай» №1.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction
„Julduz“,
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.

یولدز

گازیته‌نڭ بهاسی:
برسنه‌اوچون (۳) صوم، آلتی آی
اوچون (۲) صوم، اوچ آی
اوچون (۱) صومدر.
اداره‌سی پچه‌ن بازارنده (سرای)
مسافرخانه‌سنده ۱ نچی نومرده‌در.
محررینی هرکون کوندز ساعت
(۱۱) ده اداره‌ده کورمك ممکندر.
محرر وناشر: احمد هادی مقصودی.
سرکاتب ومدیر: علی اصغر کمال الدینف.

تکراری موجب اولمایان مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

برنسخه‌سی (۵) تیینـدر. هفته‌ده اوچ مرتبه چغاچق ادبی، فنی، معاشی وسیاسی جریده‌ء ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (۳۰) تییندر.

یولدز کتبخانه‌سی.

یولدز کتبخانه‌سنده مکتب ومدرسه‌لر اوچون اوشبو کتابلر صاتلمقده‌در: **معلم اوّل** (۹ نچی طبع) (۸ تیین)، **معلم ثانی** (۷ تیین)، **قرائت قرآن** (۷ ت)، **مشق خط** (۷ ت)، **عقائد** (۵ ت)، **طهارت** (۵ ت)، **نماز** (۵ ت)، **جماعت** (۵ ت)، **روزه، زکات وحج** (۵ ت)، **هلال** (۸ ت)، **شریعت** (۱۰ ت)، **عقائد منظومه** (۵ ت)، **عبادات اسلامیه** طبع ثالث (۳۰ ت)، **میراث ومقاسمه** (۱۰ ت)، **انباء الانبیاء** (۳۰ ت)، **دروس شفاهیه** طبع ثانی (۷۵ ت)، **استفتاح** طبع ثانی (۳۰ ت)، **استکمال** (۳۰ ت)، **قوانین نحویه** طبع ثانی (۲۰ ت)، **میزان الافکار منطق جدید** (۴۰ ت)، **ترجمان روسی** (۲۰ ت)، **متحرك الفبا** (زور زور حرفلر) (۴۰ ت).

ادریس: قزان ریدا کسیه „یولدز“.

۱۹۰۶ سنه ۱ نچی اوکتابرده آچلدی **صباح کتبخانه‌سی**

قزانده پچان بازارنده „بلغار“ نومرلری یورطنده

کتبخانه‌مزده صاتولمقده اولان کتابلر:

مراد سلیمف . . . ۱۰ تیین
محروسه خانم . . . ۱۰ „
۱۹۰۷ سنه ایچون دیواری کالیندار ۲۰ „

پوچطه مصارفی آلوچیدن.
کتابچیلرغه بیوك اکرام!

مفصل اسامی کتب، هرکمگه بلا بدل یباریلور.

تیلیگرام وخط ایچون آدرس: Казань, книгоиздательство „Сабахъ“

۱۱ نچی نویه‌بر، شهر قزان.

حاضرده ایڭ مهم مسئله صایلاو مسئله‌سیدر. روسلرنڭ هر پارتیه‌سی صایلاوچیلقغه اوز چلینلرینی صایلاو حقنده تورلی تدبیرلر قیلالر. بر برسینه پروگراملری یاقن اولان پارتیه‌لر صایلاوده (بلوك) یعنی اتفاق یاصاب بر برسینی رعایه قیلشمقچی بولالر.

بز مسلمانلرنڭ حاضرگه‌قدر رسمی پارتیه‌مز یوقدر. اتفاق مسلمین پارتیه‌سینڭ پروگرامی مسلمانلر طرفندن عموما آڭلاشلغانی یوقدر. اویله اولدقده بو صایلاوده مسلمانلرنڭ هیچ بر تأثیری کورنمی قالوی‌ده احتمال دیب گمان قیلورغه‌ده اورن واردر.

لکن حقیقت اویله دگلدر.

روسیه‌نڭ یکرمی میلیون مسلمانی سیاسی ومعیشی فکرلرده تورلی پروگراملردن خبردار اولماسه‌لرده، برنیچه ماده‌ده عموما متفقدرلر.

۱) حکومت، اوّلده‌گی کبی هر اشده کامل اختیارلی بولمیچی اداره‌سنده مطلقا مشروطه اولمقلغی، یعنی دوما رضالغندن باشقه اوز بلدگی ایله گنه نظام چغارا آلماوی

۲) وزیرلرنڭ دوما قارشنده جوابقه قالولری

۳) یاۋروپاده بولغان حریتلرنڭ هر برسی روسیه‌ده‌ده بولووی.

۴) هر بردین ومذهب، قوم وملت نظام قارشنده بر درجه‌ده حساب قیلنووی.

۵) هیچ بر ملت اوزی تلمه‌گان بر امر وفرمان ایله حکومت طرفندن تکلیف قیلنماوی،

۶) روسیه‌ده چغاچق نظاملرنڭ مسلمانلرغه شریعت امرلری بوینچه عمل قیلودن مانع بولماوی.

۷) هر قومنڭ عبادتخانه ومکتبخانه‌لرینڭ اشلری کامل اوز تصرفلرینه طابشرلووی

۸) اوزلرینڭ کوبلگی مقدارنده دوماده مسلمانلردن‌ده چلینلرنڭ صایلانمقلغی کبی حکملرده هر مسلمان بر اتفاقده‌در.

روسیه‌ده باشنده عقل وفهمی اولان هیچ بر مسلمان بو ماده‌لرنڭ خلافینی معقول کورو احتمالی یوقدر.

اویله ایسه، روسیه‌ده‌گی بارچه مسلمانلر بر پارتیه حکمنده ایمشلر. گرچه بو پارتیه‌نڭ قوّتلی آرگانیزاتسیه واداره‌سی یوقدر. لکن آرگانیزاتسیه پارتیه چلینلرینی بر فکرگه جمع قیلمق اوچوندر. عموما بر فکرده اولان خلقنڭ آرگانیزاتسیه‌سی بولماسه‌ده صایلاو وقتنده ثمره‌سی کورنمك ممکندر.

حاضرده شهر مسلمانلری ینه‌ده آول مسلمانلرینه‌ده لازم بولغان اش شولدرکه صایلاوچیلقغه ممکن قدر فهملی خبردار مسلمانلرنی صایلارغه طرشمق، مسلمان بولماغان ملتلردن حریت طرفنده بولغان عدل کشیلرنی صایلارغه اجتهاد قیلمق.

فهملی صایلاوچیلر شاید دوماغه صایلاناچق کشینی‌ده بیك اعتبار ایله صایلارلر. لکن آنسی صوکره بولاچق اش. دوماغه نیندی کشیلرنی صایلاو حقنده وقتی ییتکاچ یازلور.

روسیه‌ده (۱٤۰) میلیون خلقدن (٦۰) میلیونی غیر روس ملتلردر. بو ملتلر صایلاو زماننده بر برسینی رعایه قیلشمق بیك لازمدر. چونکه روسیه‌ده هر ملت بوزمانغه قدر تورلی کیمچیلکلر کوردیلر. اگرده دوماده روس قومینڭ متعصبلری کوب بولسه، ینه‌ده تورلی جبرلر بولو احتمالدر. اوشبو جبرلردن قوتلوب عمومی عدللککه ایرشو اوچون غیر روس ملتلر دوماده روسلردن آز بولماسقه تییشلیدر.

اوشبونی ملاحظه قیلوب هر ملت بر برسینی صایلاشورغه طرشو لازمدر.

اسلام عالمندن

باکوده هدایت جمعیتی.

باکو مسلمانلری آراسنده اهل اسلامنڭ اخلاقینی اصلاح قیلمق اوچون (هدایت) اسمنده بر جمعیت تأسیس قیلنوب نظامنامه‌سی ترتیب قیلندیغی یازلمش ایدی.

ارشادنڭ خبرینه نظرا ۲۱ نچی رمضانده بو نظامنامه‌نی تصدیق قیلدرمق اوچون باکو گوبیرناتوری حضورینه علما ومعتبراندن مرکب یکرمی‌قدر کشی کروب مقصودلرینی عرض قیلمشلر.

گوبیرناتور نظامنامه‌نی اوقوب چقدقدن صوکره دیمش:

«حرمتلو مسلمانلر، مین بو جمعیتنی تصدیق قیلوب غنه قالمیم. اوزمنی‌ده اوشبو جمعیتنڭ چلینی ایتوب یازمه‌گزنی اوتنه‌من» دیمش. آندن صوکره اوزون بر نطق سویله‌ب بو جمعیتنی یاصاوچیلرغه بیك تشکر قیلمش. گوبیرناتور اوّلده بو جمعیت حقنده بیك شبهه‌ده بولمش ایکان. چونکه باکونڭ نادان بایغورالری بو جمعیت حقنده آڭا بیك خوفلی بر دانوس (سعایتنامه) ویرمشلر ایکان. سعایتنامه‌ده:

«برنڭ معتبر مسلمانلرمز سیاسی بر جمعیت یاصادیلر. اوچ یوز مڭ صوم آقچه جیدیلر بو آقچه‌غه یاشرن روشده قورال‌لر آلناچقدر. مقصودلری روس حکومتینه قارشی طورمقدر» دیوب یازلمشدر.

گوبیرناتور دانوس کاغدینی کورسه‌تمش. کملر یازدیغینی تیکشرورگه بویورمشدر.

ای باکونڭ نادان مسلمانلری، قزانده‌غی فکرده‌شلرگزدن عبرت آلوب سزده تیك یاتمیسز ایکان.

اوتکان‌یلده قزانده‌غی مبارك دوستلرگزده گوبیرناتورغه اهل افکار اوستندن بر ایکی دانوس یازمش ایدیلر. آنلردن سزه عموما سلام!

قتای مسلمانلری.

قتایده خلقنڭ حسابی پیرپیس وتحریر نفوس طریقنچه صایلمادیغندن نی‌قدر اهل اسلام بارلغی یقینا معلوم توگلدر. یاۋروپا میسیونیرلری بونلرنی اوتوز میلیون مقدارنده‌غنه کورسه‌ته‌لر. قتای مسلمانلرینڭ اوزلرینڭ بیانینه قاراغانده قتای مملکتنده (۷۰) میلیون قدر اهل اسلام بارلغی گمان قیلنادر.

روایتلره نظراً هجرتنڭ ۸ نچی سنه‌سنده صحابه‌لردن (وهب ابوکبشه) اسملی کشی‌نی پیغمبرمز محمد علیه السلام قتایده اسلام دینینی نشر قیلمق اوچون ایلچی ایتوب یوللامشدر.

اول زمانده قتاینڭ فغفوری یعنی ایمپیراتوری (طای ـ طوڭ) اسملی کشی بولمشدر. بو پادشاه ایلچی صحابه‌نی اوز حضورینه قبول ایتوب بیك زور التفات کورسه‌تمشدر. اسلام دینینی قبول ایتمه‌سه‌ده کانتون شهرنده بر مسجد بنا قیلورغه رخصت بیرمشدر. بو مسجد حاضرده‌ده باردر. (مسجد التذکار) دییوب آتالادر. کانتون شهرنده برنیچه کشی مسلمان بولمش ایسه‌لرده اسلام دینی اول زمانده قتایده آرتق طارالا آلمامشدر.

(١٣٨) نچی تاریخ هجریده ینه عباسی خلیفه‌لردن جعفر المنصور جنابلری قتای پادشاهی (سون توك) جنابلرینه یاردم قیلمق اوچون دورت ملك قدر اسلام عسکری یوللامشدر. بوعسکرلرنك کوبسی قتایده قالوب اویله‌نوب وطن طوتمشلر. خاتونلرینی وبالالرینی اسلام تربیه‌سی ایله تربیه قیلمشلر. ایشته اوشبوندن صوڭره قتایده اسلام محله‌لری ومسجدلری پیدابولا باشلامشدر.

حاضرده قتای‌نك پای تختی بولغان پیکین شهرنده گنه بریوز ملك مسلمان باردر. الوغ جمعه مسجدلری (١١) دانه‌در.

بر الوغ مسجد پادشاهلرینك سرایی قارشیسینه (کیه‌ن ــ اون) اسملی خاقان طرفندن مسلمانلرغه حرمت کورسه‌تمك اوچون بنا قیلنمشدر. قتایده مسلمانلر بیك اعتبارده‌درلر هیچ بر خصوصده آنلرغه قسنقیلق یوقدر. مسلماندن گوبیرناتورلر، عسکر باشلقلری کوبدر. حاضرده‌قتاینك یاپونیه‌ده‌گی ایلچیسی اوقوغان بر مسلماندر. قتاینك ترکستان طرفنده‌غی طارانچه‌اسملی مسلمانلرنك اصللری ترکیدر. تللری‌ده ترکیچه‌در. اما قتاینك اچنده‌گی مسلمانلرنك تللری‌ده کیبملری قتایچه‌در. قتایده مسلمانلرنی (هویهوی) دییوب آتارلر. (ارشاد)دن.

یاپونیه‌ده اسلام

یاپونیه عقلاسی اوزلرینك ایسکی دینلری اولان (بوددیزم) نك کیه‌چیلکلرینی آڭلادقلری واوزلرینك مدنیتلرینه موافق روشده مقبول بردین ازله‌دکلری معلومدر. بونك اوچون متفنن عالملرندن مرکب الوغ برکامیسیه‌ده یاصالمش ایدی. بوکامیسیه‌ده کوب مذاکره‌لر اولمش ایسه‌ده، بردینگه قرار ویردکلری معلوم ایتلمه‌دی. شویله ایسه‌ده علماسی اسلام دینینه میل ومحبت قیلمشلر. اسلام دینینی قبول ایتدکلری تقدیرده بوتون دنیاده‌غی اوچ یوز میلیون اهل اسلام اوزلرینه خیر خواه اولوب سیاست بابنده آبروی واعتبارلرینه سبب بولاچغینی‌ده تصدیق قیلمشلر.

لکن اسلام دینینی مدح قیلوب قبول ایتو احتماللرینی رسمی روشده اعلان قیلو مناسب کورلمه‌مش. دین بابنده آشغو حاضرگی سیاستکه مخالف کورلمش. بعض گازیته‌لر بونی اوشبو روشچه مطالعه قیلالر:

یاپونیه قتای‌دیگزنده‌گی بعض جزیره‌لر ایله هیندوکیتایده‌غی سیام وآننام مملکتلرینی اوزینه میل قیلدرمقچی بولادر.

هندستان مجوسیلری ایله‌ده یاشرن دوستلقلری باشلانمش. قتای اچنده‌ده بوددی مذهبنده اولان ماغوللر یوز میلیوندن زیاده‌در.

یاڤروپا قتاینی بولو فرضی ایله آراده صوغشلر چقسه، یاپونیه قتایده‌غی بوددیلرنك اوزینه قاراوینی استیدر. اگرده آمیریکه، فرانسیه یاکه آنگلیه‌نك برسی یاپونیه‌گه آچق دشمانلق کورسه‌تسه، دین برلکی ایله آنلرنك مستملکه‌لرنده‌گی بوددیلرنی قوتورتوب اوزینه قاراتو ییگل بولاچق. دیمك یاپونیه حاضرده اوز دینینی یاڤروپاغه قارشی برقورال ایتوب صاقلاونی معقول کوره‌در.

کوب‌مملکتلرده دینلرنی دولتنك ترقیسینه قورال ایتوب استعمال قیلمشلر. یاپونیه‌ده دینلردن استفاده ایتمك استیدر. اوّلا بوددیزم سیاستی ایله بوددیلرنی اوزینه قاراتاچق. آندن صوڭره اسلام سیاستی ایله اتحاد اسلام پالتیکه‌سینی تجربه قیلاچق. بویله اولدقده یاپونیه‌ده اسلام دینی رسما قبول ایتلاونی بررعصر اوزمیچی امید ایته‌رگه یارامی.

مصرده جریده‌لر.

مصرده جمعا (١٤٦) تورلی گازیته ومجموعه چغادر. بونلرنك (٦١) توریسی یاڤروپا تللرنده، (٧٦) سی عربچه (٩) دانه‌سی ترکی وفارسی تللرنده نشر قیلنمقده‌درلر.

بوگازیته‌لرنك (٩٤) توریسی سیاسی وتجاریدر. (٢٣) توریسی ادبیدر، (١٣) توریسی دینیدر. (٤) توریسی فنیدر.

(١٢) میلیون خلقلی مصرده (١٤٦) گازیته ومجموعه‌لرنك اونار ملك آلوچیلری اولدیغی حالده (٢٠) میلیونلق روسیه مسلمانلرینك (٢٠) گازیته‌سینك بعضلرینك ملك‌دن زیاده آلوچیسی یوقدر. عبرتلی تفاوت!

سیاسی گروهلر.

اتفاق مسلمین حزبی.

اتفاق مسلمین پارتیه‌سینك باش اداره‌سی نظامنامه ترتیب قیلمشدر.

تیزدن نظامنامه‌لرینی رسمی ایتدروب تصدیق قیلدرو اجتهادنده بولناچقدر.

حاضردن اتفاق پارتیه‌سینه چلین یازدرمق اوچون سنددفترلری طاراتلا باشلاندی.

هر طرفده اهل اسلامنك عقلا ومعتبرانی اخلاص وممنونیت ایله چلینلکگه یازلمقده‌لردر

حریت خلق پارتیه‌سی.

حریت خلق پارتیه‌سینك باش اداره‌سی ولایته‌گی اداره‌لرینه صایلاو وقتنده قیلناچق تدبیرلر حقنده تعلیمات طاراتادر.

بوپارتیه هر طرفده صایلاو اشنده سوسیالیست پارتیه‌لر ایله بر اتفاقده بولوغه طرشاچقدر. کوب شهرده بوتدبیر ممکن اولور کبی کورینه‌در.

حاضرده حریت خلق پارتیه‌سینك یوز ملك چلینی وار ایمش.

گراف ڤیتتی.

اوتکان‌یل اوکتابرده باش وزیرلك درجه‌سنده اولوب ١٧ نچی اوکتابر مانیفیستینك چغووینه سببلگی وترغیبی کورنگان گراف ڤیتتی یدی سیکز آیدن بیرلی روسیه‌نك خارجنده طورمش ایدی.

اوشبونویه بر باشنده پیتربورغه قایتدی.

بونك قایتووندن حکومت مأمورلری بیوروکراتار بیك شبهه‌له‌نه‌لر. مقصودی دوماغه صایلانو دیوب قورقالر. اگرده ڤیتتی دوماغه صایلانسه، دومانك رئیسی بولوی بیك‌قریبدر. ویتتی اداره‌سنده‌بولغان دومانك نفوذی قوّتلی بولاچغنده شبهه‌یوقدر اگرده‌ڤیتتی‌نك حریت طرفداری‌بولوچیلغی حق‌اولسه، دوماده‌خلق اوچون کوب‌فائده‌لی نظاملرنك‌اشله‌نووینه سبب بولواحتمالی‌واردر

لکن مذکور گرافنك حریت تله‌ب‌سویله‌گان سوزلری حقیقی اوزفکریمی یاکه سیاست طوزاقلری‌غنه‌می؟ حاضرگه معلم توگلدر.

خارجی خبرلر.

ترکیه و بلغاریه.

ترکیه ایله بلغاریه آراسنده ظاهراً صوغشقه سبب بولورلق نزاع اولماسه‌ده، هر ایکی طرف گویا صوغش اوچون کبی حاضرله‌نمکده‌درلر. ترکیه روم ایلی ولایتلرنده‌گی صاقلق زاپاس عسکرلرینی عموما جمع قیلوب (٢٠٠،٠٠٠) کشیگه قورال ویردی. همان صوغش تجربه‌لری کورسه‌تمکده‌در. بوندن قورقوب بلغاریه‌ده (٥٠) ملك عسکرینی جیوب قوراللاندردی، رمضان بوینچه هرکون استانبولدن بلغاریه چیگینه تیمریول ایله توننه صوغش اسبابی یوللاندی، رمضانغه قدر ترکیه روسیه‌دن ملك یارم آت آلدرمش ایدی. ایمدی ینه ڤینگیریه‌دن ایکی ملك آت آلورغه قرار ویرلمش.

بوآتلر بلغاریه چیگینه یوللانمش طوب باتاریه‌لری اوچون حاضرله‌نمکده‌در. ترکیه یاڤروپاده‌غی طوب‌فابریکه‌لرینه بیك کوب قوراللر اشله‌رگه بویورمش. وممکن قدر تیز اولگرتولری تنبیه قیلنمش. آرالرنده صوغش چغاقالسه، آڤستریه‌فائده‌له‌نوب قالودن قورقالر. بعض گازیته‌لرنك خبرینه قاراغانده حضرت سلطاننك وفات بولو احتمالندن یاڤروپا سیاسیلری بلغاریه‌گه حاضرله‌نورگه قوشالر ایمش.

گیرمانیه.

سیاست عالمنده گیرمانیه حقنده تورلی سوزلر سویله‌نه‌در: فرانسیه، آنگلیه وروسیه دوستلانو سببلی یاڤروپاده گیرمانیه یالغوز قالدی. گیرمانیه آنگلیه‌گه قارشی حاضرله‌نه. گیرمانیه فرانسیه ایله دوستلاناچق. ایتالیه گیرمانیا اتفاقندن آیرلدی. پاله‌کارنی قسو حقنده گیرمانیه‌روسیه‌ایله اتفاق یاصاغان. گیرمانیه روسیه‌نك داخلی فتنه‌سینی باصارغه یاردم قیلا یاکه قیلاچق دیلر.

مسلمان دیپوتاتسیه‌سی طرفندن ۱۹۰٦ سنه ۲۲ اوکتابرده اورنبوغ گوبیرناتورینه ویرلمش داکلادنوی زاپیسقا.

اورنبورغ مسلمانلرینك روحانیلری ومعتبر آدملرینك اوشبویل ١٤ نچی‌اوکتابرده اولمش خصوصی جمعیتلرنده اوزاقلامای اورنبورغ‌اوچیبنوی اوفروغنده‌غی مسلمان مکتبلرینه ٣١ نچی مارتده تصدیق قیلنمش یکی پراویلارنك کرتلوی وبونك عموم روسیه مسلمانلرینه، خصوصا اورنبورغ اطرافی مسلمانلرینه نه روشده تأثیر قیلاچغی حقنده بحث آچیلدی

بوپراویلارنك اورنبورغ مسلمانلری طرفندن وکیل اولان یارللین، ایمانقولف ودولتیارف طرفندن باش مینیستر اولان غراف ویتته‌گه: «دوما آچیلغانغه قدر مسلمانلرغه عائد هیچ برنظام یاصالماوینی» اوتنوب بیارگان تیلیغراملرینه ویتته‌نك «مسلمانلر حقنده‌غی نظام ولایحه‌لرنك هیچ برسی دومادن باشقه تصدیق قیلنماز» دیه ۱۹۰٦ سنه ۲٥ نچی مارتده جوابی آلندیقدن صوڭ ودوما آچلورغه آزغنه مدت قالغاچ حکومت طرفندن تصدیق قیلنولری مسلمانلرنی بیکره‌کده حیرتده قالدردی.

مسلمانلر ایچون الڭ اهمیتلی اولان‌اوقتو مسئله سنده هیچ کوتلماگانده بوروشده یکی پراویلار یاصالوی عموم مسلمانلرنك دقتنی جلب ایتدی.

بوپراویلارنی مسلمان واسلام‌مطبوعاتی بیك‌کوب تیکشرگاچ: «بونلر اگروجودگه چغارلسه مسلمانلرنك معیشتینه پك بیوك تأثیرلری اولاچق» دیه بونلرنی آوغستده نیژنی شهرنده اولان ۳ نچی عموم مسلمان اسیزدینه طابشردیلر.

داخلیه مینیسترینك رخصتیله آچلمش بواسیزدده، عموم مسلمانلر یاکه آنلرنك بعض‌فرقه‌لری طرفندن بیارلمش وآنلرنك توب مقصودلرینی آڭلاتوچی وکیللر مذکور پراویلارنی یاراقسز بلکه مسلمانلر ایچون ضررلی‌و ۱۷ نچی اوکتابر مانیفیستندن صوڭ اولان مسلمانلرنك حقلی طلبلرینه مخالف طابوب بوپراویلارنی بتروتیوش دیدیلر.

اسیزدنك بوقرارندن صوڭ مسلمانلرده: «ایندی حکومت بوپراویلارنی وجودگه چیغاروغه طرشماز» دیگان امید باشلانغان ایدی. حکومتنك «هرنه‌قدر دوما طاراتلسه‌ده حکومت ۱۷ نچی اوکتابرده وعده قیلنمش ریفورمالرنی یاصاوده قصور ایتمیه‌جك» دیه دفعه‌لرچه چقارغان بیاننامه‌لری خلقده بوامیدنی قوتلاندره ایدی.

لکن آچی حقیقت کورساندی‌که: حکومت بوپراویلارنی ــ اوچیتللر اسیزدلری طرفندن یاصالب، اوفا صاویشچانیه سنده ترتیبکه کیترلمش پاستاناولینیه‌لر ایله برابر مسلمانلرنك الڭ کوب یرلاشمش اولان اورنبورغ اوفروغنده حاضردنوك وجودکه چیغارمقچی بولادر. پاستاناولینیه‌لرنی ترتیب قیلغانده مسلمانلرنك مکتب‌ومدنیتندن خبردار ومعتبر وکیللرینك قاناشمادیقی وبونلر چالقار، آرالسکی، قالماق قیرغان سرمه‌ن، دیدوڤوکبی‌ئلله قایلرده‌غی واق تویاك آوللرده‌غی ایناروديچسکی اشقول اوچیتللری طرفندن‌غنه یاصالدیغی مذکور پاستاناولینیه‌لر اسڤودندن کوریله‌در.

مذکوراینار ودیچسکی اشقولا اوچیتللری یکی پراویلارنی قبول ایدوب هرتورلی پاستاناولینیه‌لر ایله قوتلادیلر، معارف مأمورلرینك بوپراویلارنی حاضر دنوك وجودکه چیغارورغه طریشولرینك سببی‌ده اوشبوبولورغه کرك.

بوپراویلا هم پاستاناولینیه‌لر بوبونچه مسلمانلرنك اوقواشلری اوزقارامقلرنده قالمایه‌چق ومسلمان بالالری روس حرفلری ایله باصلغان کتابلردن اوقویه‌چق اولوب بوایسه حکومتنك ۱۷ نچی اوکتابردن اول اسلام مکتب ومطبوعاتینی هیچ قزغانمایچه قصب، مسلمانلرنك دینی وملی قوتلرینی یوغالتورغه طریشولرینی‌وملیونلردن‌عبارت اولان مسلمانلرنی اوقتوحقنده اسلام ضیالیلرینك حرکتلرینی بترولرینی یاکادن

بو كونلرده گيرمانيه‌نك خارجيه وزيری (بولوف) دولت مجلسنده اوزون بر نطق سويله‌ب اوشبو قيل قالنك هر برينی رد قيلدی. بو تهمتلر گيرمانيه حقنده بارده افترا ديدی. لكن ياؤروپا گازيته‌لری بولوفنك سوزينه اشانميلر ايمش.

نی اوچون بولسه‌ده، گيرمانيه‌ده الوغ بر اشكه حاضرله‌نو واردیلر. بولوف نطقنده: «فرانسيه ايله دوستلانو احتمالمز بيك بعيددر اما آنگليه ايله آرامز بوزلووی خلق گمان قيلغان درجه‌ده توگل» ديمش.

آنگليه وروسيه.

لوندنده چقا طورغان (مورنينغ پوست) گازيته‌سندن نقل قيلوب يازولرينه قاراغانده روسيه ايله آنگليه آراسنده سياسی اتفاق بولو احتمالی ياقنايادر. اگرده روسيه آزيه‌ده‌گی ايسكی فرضلرينی طاشلاسه، يعنی پيرسيه‌نی وآفغانستانك بر كيسه‌گينی، تای تركستانينی وتيبيت‌نی اوزينه آلودن اميدينی اوزسه، آنگليه اتفاقغه كيله‌چك ايمش.

اول تقديرده آنگليه‌ده مذكور مملكتلرنك اشلرينه قاتشماياچقدر. فقط سودا قيلو اوچون هر ايكی طرفقه چيكلر بيلگيله‌نه‌چكدر. (مثل طريقنچه سويله‌نه‌دركه: بر ميراث حقنده وارثلر بيك كوب نزاع قيلمشلر. آخرده اولگان وارثكه طوماغان طايی ويرمشلرده نزاع كيسلمش. شونك كبی آنگليه مستقل مملكتلرنی آلميچی‌غنه تقسيم قيلوب روسيه ايله دوستلانمقچی بولادر. اصلاح قيلنسه، روسيه‌نك اوز ييری‌ده بيته‌رلكدر آنگليه گازيته‌لری بو سوزلری ايله روسيه مشغول وقتده مذكور مملكتلرگه مداخله قيلورغه بهانه‌و صلتاو حاضرله‌ميلر ميكان؟)

گيرمانيه وآنگليه.

بعض گازيته‌لر گيرمانيه ايله آنگليه اراسنده بر زمان صوغش چقو احتمالينی بيك يازالر. بو خصوصده سياسی كشيلرده تورلی شبهه‌لر سويليلر. اوّلده ايتاليه‌ده باش وزير اولان (ڤينوسيه) جنابلری اوشبو سوزلرنی سويله‌مشدر: «آنگليه ايله گيرمانيه آراسنده صوغش باشلانو خوفی هنوز باردر. اگرده بو واقعه بولا قالسه، بوتون ياؤروپا طامرندن سلكنه‌چكدر. گيرمانيه اسلام مملكتلرينی اوزينه محبت قيلدرديغندن ممالك اسلاميه‌ده بو صوغشقه قاتشورلر.

بو آفت زماننده ايتاليه ايله آؤستريه گيرمانيه ياقلی بولمی طوغری كيلمس. اول وقت آنگليه كويمه‌لری بزنك ديگز قريينده‌غی شهرلرمزنی واتوب بتروررلر. شونك اوچون مذكور دولتلرنك هر ايكسينه بو صوغشنی بولدرماسقه طرشو لازمدر»

داخلی خبرلر

•• پاريژده نشر ايدلمكده اولان گازيته‌لر، روسيه سيناتينك دوماغه صايلاو قانونی حقنده‌غی بياناتی خصوصنده هر دائم معلوماتلر درج ايدوب تورمقده‌لردر. حكومت ياگا بيانلر چقاروب يوز مكلرچه اهالينی صايلاوغه قاتشولردن محروم قيلسه‌ده هميشه مقصودينه ايرشه آلماياچقدر. چونكه خلق بوتون قوتنك مأمورلر قولنك‌غنه قالووينه‌راضی توگلدر ديلر.

•• دوما مجلسلری بولا تورغان تاؤريچسكی سرايينی بو كونلرده ياگادن تعمير ايدلمشدر. عمارت اشلری تمام بولغاندن بيرلی بو سرايناك صاقچيلريده آرتدرلمش هم خدمتكارلرينده‌كو به‌يتامشدر.

•• پايتخت شهرنده‌گی بعض پوچطه‌شعبه‌لرنده هر بر اش برله كرگان كشيلرگه قارا گروه پارتيه‌لری طرفندن نشر ايدلمكده اولان ڤاززوانيه‌لر ئوله‌شنمكده ايمش. پوچطه‌ده ماركه هم آچق خطلر نيده اوشبو كاغدلرگه توريلوب بيرلمكده‌در.

•• ٣١ نچی اوكتابرده مملكت حدودی محافظلرينك ناچالنيگينه نامعلوم بر كشی كيلوب شول كون كيچ ڤيبورغ يولی ايله پتربورغغه بيك كوب قوراللر كيتوريله‌چكندن خبر بيرمش. ناچالنيك‌نك بو خبرگه بيك كيفی كيلوب سعايت ايدوچيگه (دانوس بيروچی‌گه) مكافات بولسون اوچون آقچه بيرورگه‌ده امر ايتكان ايمش.

ناچالنيك‌نك امری ايله بيك كوب قاراولچيلرنی شول ايتلگان اورنغه كوندريلوب تون بويينه صاقلاب تورسه‌لرده هيچ بر نرسه كورلمامشدر.

سعايت ايدوچينك كم ايدكی بوكونگه قدر معلوم اولمامشدر.

•• داغليه وزارتينه، آچلق بولغان گوبيرنالردن خير بيرولرينه قاراغانده‌يكرمی توقز اويازنك اهاليسی قوللرنده بولغان آزغنه ايكمكلرينيده آشاب بتورب بوتونله‌ی هيچ بر نرسه‌سز آچ قالمشلردر. چيتدن وحكومت طرفندن ايدلگان اعانه‌لرده هيچ نرسه‌گه يتارلك توگلدر.

•• پورت آرتورنی بيرواشی ايله حكمگه بيرلگانلكدن گينيرال استيسل هيچ بر پينسه سزاورنندن چقارلمش ايدی. پينسيه‌سی بولماغانلقدن حالی‌بيك آغراقغه قالغانلغينی بيان ايتوب عريضه بيرگاندن صوڭ گرچه بوكشيگه عمومی قاعده‌لردن خارج بولسه‌ده حاضرده آيينه يوزيكرمی بش‌صوم‌پنسيه تعيين ايدلمشدر. استيسسلنك پتربورغده اوچ يورطی بار. آنك حالی يخشی ديب گازيته‌لرنك يازغان خبرلری توغری توگل ايمش

•• بالطی‌ديگزی‌ساحلينك گينيرال گوبيرناتوری (صاللوگوب) آورو بولغانلغندن اورنندن چقوب‌ز اگرانيتسه‌غه كيتكان‌ايدی. حاضرگی كونده بوكشيگه دوالانو اوچون حكومت طرفندن اون‌مك صوم اعانه بيرلمشدر.

•• ريچ گازيته‌سينك يازووينه قاراغانده بوكونلرده وزيرلر مجلسنده كيله‌چك دوماغه صايلاو وقتلرنده حكومت خلافنده‌غی‌پارتيه‌لر ايله كوراشورگه طريقلر طابو اوچون كيكاشلر ايدله‌چكدر.

•• يارصلاولدن موسكوٓاغه كيلمكده اولان عسكری پويزدنك برڤاگونينی خاتكوٓا ايله ميتيشچه استانسه‌لری آراسنده نامعلوم كشيلر آچوب بر ياشچك پاترونی اوغرلامشلر.

كاديتلرنی قسو.

سمولينسك شهرنده خصوصی بر يورتده كاديتلرنك كامينيترينك مجلسی اولمش ايكان شول ساعت ژاندارمسكی‌پاليسه مأمورلری كيلوب مجلسده حاضر بولغان كشيلرنی يازوب آلمشلر. ايرته‌گو سنده‌شونده حاضر بولغان چيناونيكلرنك‌بر نيچه‌سی‌اورنلرندن چقارلمش. باشقه‌لری‌ده‌لوازملرندن توشرله‌چك ايمش.

غيرروس مكتبلری.

تيليگراف خبرينه قاراغانده‌وزيرلر مجلسی قريمده واوفاولايتنده بولغان مسلمانلر كبی غيرروس بولغان خلقلرنك ابتدائی‌مكتبلرينی مذكور ولايتارده‌گی‌اوچيلشنی سوڤيتلرنك قارامقينه طابشرمش باشقه ولايتلرده‌ده بوحكم اجرا قيلناچق ايمش. حريتلر كيگايه‌بارا!

•• تفليس شهرينك اوپراؤاسندن دوماغه صايلاوچيلرنك اسملری يازلغان فهرست اوغرلانمشدر. فقط «كافكاز» گازيته‌سينك يازووينه قاراغانده بو خبرنك اصلی يوق ايمش

•• موسكوڤا شهرنده بوناكير اسملی كشينك فابريكه‌سينك كانتورينه قوراللانغان آلتی كشی كروب‌يدی‌مك‌صوم آقچه‌سينی آلمشلر. فقط صوگره بوكشيلردن ايكيسی طوتوب اشلری پوليڤوی صودقه بيرلمشدر.

•• پتربورغنك اوختا اسملی محله‌سنده پوليڤوی اورامده بر يورطنی تنتوگان وقتده مك دانه عسكر ملطغينك پاترونلری، توتونسز داری، برطارتمه ريڤالوير پوله‌لری. بيك كوب ياشرن رساله‌لر هم ڤاززوانيه‌لر طابولوب اوچ كشی قولغه آلنمش.

•• تفليسده كوندز مونچه‌دن قايتوب كيلگان وقتنده اوّلده يليزاڤيتوپول گوبيرناسينك دورت اويازنده گينيرال گوبيرناتور بولوب تورغان گينرال گولوشچاپوفقه تاتار ميدانی نام اورنده ايكی مرتبه ريڤالڤير آطلوب اوله‌رلك درجه‌ده‌باشندن جراحتلنمش وآطوچيديده قاچوب اولگورمشدر.

•• اوتوزنچی اوكته‌بردن ٤ نچی إنويابرگه قدر كره‌ستيان بانكه‌سی (٧١٦١٩) ديساتينه ييری برله ايللی برايمنيه صاتوب آلمشدر بريل اچنده‌كره‌ستيان بانكه‌سی (٢،٥٢٧،٧٢٤) ديساتينه ييری ايله (١٨٤٠) ايمينيه صاتوب آلمشدر.

•• اوديسه‌ده مطبوعات ناظرينك امری ايله، «تجدد صلحی» پارتيه‌سی طرفندن نشر ايدلگان ايكی مك دانه ڤازڤانيه جيولوب آلنمشدر.

اطراف خبرلری

آچ بالالرغه يارديم.

قزان اويزدی صوقصو ڤولوستنده يكرمی آولغه مكتبلرده اوقی طورغان بالالرنی هر كون طويدرمق اوچون (قزل خاچ) جمعيتی اسمندن آشخانه‌لر آچاچق اولمشلر ايكان. امامرلری بونده ضرر طابمامشلر. قبول ايده‌چك اولمشلر. چونكه حاضرده آچلق‌نك ثمره‌لری كورينه باشلامشدر. بالالرنك يوزلری آغارمش آرالرنده آورولری‌ده كورينه‌باشلامش. بوڤولوستده (١١٣٠) بالا مكتبلرده اوقومقده ايمشلر. لكن خلق قبول ايدرمی؟ هيچ. عموما قارشی طورمشلر. بعض آوللرده امامرلرنی جماعت جيينينه چاقروب سب وتحقير قيلمشلر.

جيلغان‌بالالرغه روسچه اوقونو احتماللری وار ديب شبهه‌له‌نمشلر. بو اعانه قزل خاچ اسمندن يورتلميچی باشقه بر تدبير قيلنسه، گوزل اولور ايدی.

قزل خاچ جمعيتی طرفندن آچلغان آشخانه‌لرنك اوستينه آرقلی كوستلی علم قويو لازم بولادر. آوللرينه خربستيانلرنك ته‌رلرينی كرتونی عوامنك مكروه كورولری عجب توگلدر.

اعانه لازمدر. عوامغه اعانه نی قبول ايتدرمك اوچون تدبيرده لازمدر.

قزان خبرلری

بوكونلرده ياشرن‌روشده طبع ايدلگان «اتحاد» اسمنده بر گازيته ظاهر بولدی. مقصدی شاگردلرنی برله‌شدرو ايسه‌ده بوكونگه‌قدر بر نيچه مرتبه اسمی ايشدلگان

خيالغه كيتره‌در.

مسلمانلرنی قارانغولق ايله قابلاغان بوزمانلر بيك استعدادلی اولان بوملتنك مدنيتدن محروم قالولرينه سبب اولمش ايدی.

بويگی پراويلالر اسلام مكتبلرينی مسلمانلرنك اوز قوللرنده قالدرماينچه معارف مينيسترستواسی كشيلرينه‌طابشروب آنلرنی اسلام دينينك قوتينی يوغالتو ومسلمان بالالرينی پراوسلاويه‌گه‌ايلاندرو نيتی ايله آچلمش ميسونيرلك اوچاقلرينه ايلاندره چكدر.

بويگی پراويلالر اسلام مكتبلرنده روس حرفلری ايله اوقونی كرته چكدر.

بو ايسه — هر ملتنك الك مقدس‌صاناديغی ملی لسانتی بترورگه طريشودن عبارتدر.

يگی پراويلالرنك نقصانلری بونك ايله كنه بتمايدر.

اورنبورغ اطرافنده‌كی مسلمانلر، كيله‌چك دوما آچيلور آلدندن‌غنه بو پراويلالرنك مكتبلرگه كرتيلووينی بيوك طنچسرلق ايله كوته‌لر.

اوزينك طورغايسكی اوبلستنك اينسپكتور اولوب طورديغنده ميسيونيرلك ايچون بيك طريشوب مسلمان بالالرينی: پراواسلاونی دينی، اسلاوانچه، سيركونی پينيه‌درسلرينه يوررگه مجبورايتكان، اسلام مكتب‌ومدرسه‌لرينی يابدرغان واسيليفنك اورنبورغ اوقروغنده آقروژنوی اينسپيكتور اولاچق خبری مسلمانلر ايچون «مأمورلرنك اسلاملرنك دينی احتياجلرينه قارشی‌صوغش آچووندن» عبارتدر. بوقورقو وطنچسزلق مسلمانلر آره‌سنده همان قوتلانه‌در.

اوشبوسببلی بز — توبانده قول قويغان و ١٤ نچی اوكتابرده مسلمان جمعيتی طرفندن مسلمانلرنك يگی پراؤيلالرينی كرتو حقنده طنچسزلانولرينی سزگه‌بلدررگه صايلانمش وكيللری بوطوغروده، دين مكتبلری حقنده باشقه‌لر طرفندن ياصالمش هر بر نظاملرغه اهميت ايله قاراوچی، وكلی ملتمز ايله بر فكرده‌اولارق: «بو پراويلالرنی دوماجيولغانغه قدر كرتدرماينچه طوروب هم ڤاسيليفنی اينسپيكتور ايتدرماينچه مسلمانلرنی طنچلاندرووگزنی» سزدن اوتنه‌مز.

(وقت)

« اصلاح » جمعیتینه باشقه بولغانلغندن اتحاددن بیگرك شاگردلرنڭ اختلافینه سبب بولوی احتمالدر. عبارەسینڭ ناچارلغی، درج ایدلگان معلوماتلرینڭ بیك آز بولوی جهتندن مباشرلرینڭ بیك اول‌قدر معلوماتی خبردار آدملر بولماوی آڭلاشله‌در. ع.

دارالمعلمین

هر نه‌قدر دارالمعلمین‌نی توقزنچی نویابرده آچوغه قرار بیرلدی دیو گازیته‌مزده یازلغان بولسه‌ده بوکونگه‌قدر آچلوی میسر بولمادی. تارودنی اوچیلیشچه‌لرنڭ اینسپیکتوری: « یوقاری درجه‌ده ماءمورلرنڭ رخصتندن باشقه دارالمعلمین آچولماسون » دیب مدرسه ناظری ملاعارف‌الله حضرتکه یازوکوندرمشدر.

اشلرنی یاڭادان جایغه صالغانچی نامعلوم بر وقتقه‌قدر دارالمعلمین‌نڭ آچلوی کیچگه چکدر.

دارالمعلمین‌نڭ آچلوی حقنده هم آڭار شاگردلرنی نیندای شرطلر برله قبول ایدلووی خصوصنده تورلی طرفلردن تیلیغرام برله اداره‌مزدن استخبار ایدوچی افندیلرگه خصوصا طرویسکی‌ده الشیخ داملا زین‌الله حضرتکه تفصیلا بیره‌چك جوابمزده اوشبو قدردر.

•• « طاڭ » کازیته‌سینڭ اوچنچی کون چقغان نسخه‌سی ابی پادشانڭ دوستلری حقنده شیشکو تاریخندن کوچرب یازلغان مقاله اوچون (کانفیسکاوات) ایدلدی.

•• عیاض افندی اسحاقفنی قزانده طورمق شرطی ایله زنداندن خلاص ایدلگانلگینی بر دفعه گازیته‌مزده یازلمش ایدی قزاندن کیتوب چیسطای شهرینه بارغاچ ینه حبس ایدلوب بر ته‌ولکدن صوڭ ینه‌دن خلاص ایدلگانینی عیاض افندی اوزینڭ ایبده‌شلرینه تیلیغرام برله خبر بیره‌در.

یاشرن مطبعه

بو کونلرده یاگودنی اصلابادەده ممادش اویازی رضا رحمانف اسملی کشینڭ فاتیرنده بیك کوب مسلمان حرفلری، اوچ عدد حرف کاصه‌لری بر مطبعه استانوگی، باصارغه حاضرلەنگان پراکلاماتسیه‌لر هم بیك کوب کاغدلر طابولمش وفاتیر ایه‌سی رضا رحمانف قولغه آلنمشدر. سویله‌ولرینه قاراغانده بو مطبعه‌مڭ یارم صوم طورا ایمش.

آچلرغه یاردم خصوصنده کیڭاش

ملا عبدالله آپانای ریاستنده بو کون کیچ ساعت یدیده بلغار زالنده آچلارغه یاردم اوچون کیڭاش مجلسی اولاچقدر.

اداره‌گه مکتوب

حرمتلو محرر افندی! اوشبو مکتوبمنی جریده‌ڭزده درج قیلوگزی اوتنه‌من.

اوشبو اوتکان جمعه نمازی آلدندن هم نمازنی اوقوغاچ ملاقاسم حضرت قزان جمعیت خیریه‌سی فائده‌سینه، زکاتلرنی بیررگه هم بولای اعانه قیلوغه محله اهالیسنی تشویق قیلوب، همه بیررگه تییشلی ایکانینی سویلاگانده محله اهالیسنی بیرماوگه اغوا قیلب مالایعنی سوزلر سویلاکان « قزل تویه‌لی میشر » دیب یولدزده یازلغان کشی محله اهلندن ف. ع. در بوکشی‌نڭ باشقه نمازلرده‌ده مسجدده وعظ نصیحت سویلاگانده اهمیتسز سوال‌لر ایله حضرتنی بیمازا قیلوب، مسجد خقینه وعظنی طنگلاطمای قالدروندن محله اهالی زارلانماقده‌در.

« محله کشی‌سی »

فنی هنر وتجربه‌لر.

یوقو.

یوقو یوقلامق انساننڭ قوتینی آرتدرادر. یوقلاغان وقتده کوب اعضانڭ حرکتی طوقتالغانلقدن بار قوّت میگه جییالادر. مینڭ قوّتلی بولووی بوتون تەن اوچون لازمدر.

بالا وقتده انسان تەولکده (١٦) ساعت مقدارنده یوقلیدر. زورایغان صاین یوقونڭ وقتی کیمرگه تیشلیدر.

شول روشچه آخرده تەولکده (٨) ساعتکه قالورغه تیشلیدر. کوب طبیبلرنڭ گمانینه قاراغانده هر بر الوغ کشیگه تەولکده سیگز ساعتدن کیم یوقلاماسقه تیشلیدر. اگر کیم یوقلانسه، باشقه یاکه‌گەوده‌گه بر ضرر ایرشو احتمال ایمش.

لکن فونوگراف چغاروچی امیریکالی مشهور آدیسسون بوڭا خلافدر. آنڭ گماننچه هر تەولکده انسان اوچون (٢ یا ٣) ساعت یوقو یتەرگه تیشلیدر. کوب یوقلامق دنیاده اوت بولماغان جاهلیت زماننددن قالغان ایمش. اوزون اوزون تونلرده اوتسز هیچ بر اش‌لی آلماغانلقلرندن ایسکی زمان کشیلری عمرلرینی یاتوب اوتکارمشلر. شول سببدن کوب یوقلارغه اویره‌نمشلر.

ایمدی مدنیت زماننده بو ایسکی عادت‌نی طاشلارغه وقت یتکان ایمش. واقعا آدیسسون اوزی کون صاین (٢) ساعتدن آرتق یوقلاغانی یوقدر. اوزی هروقت ایلیکتریك لابراتوریه‌سنده اشنده‌در.

آمیریکاده (نیوجیرسه) اسملی اشتاتده آلبیرت خیرپین اسملی کشی (١١) یاشدن بیرلی هیچ یوقلاغانی یوقدر. (١٨٩٤) نچی سنه‌ده خاتونی اولو قایغوسندن یوقوسی قاچمش ایکان شول زماندن هنوز اورنغه یاتقانی یوقدر هم هیچ آرغانی‌ده یوقدر. اوزی حاضرده بیك سلامتدر.

دیگز سفرنده یوروچی صو عسکری اشاری بولماسه‌ده، دیگزده تەولکده (٥) ساعتدن آرتق یوقلی آلمیلر. بعض طبیبلر باشی ایله کوب اویلی وکوب حساب حسابلی طورغان کشیلرگه کون صاین اون ساعت چاماسندن کیم یوقلاماسقه قوشالر.

بو تجربه‌لردن آڭلانادرکه یوقوده هر کم اوزینڭ کیفینه قاراب اش قیلورغه تیشلیدر. قوتی یاڭغارو اوچون لازم بولغان قدر یوقلامالی. آورایتورلق بولغان یوقودن صاقلانمالی. دوقتور پ.

زلزله.

علوم وفنون کوب آفتلردن قوتلورغه بنی آدمگه تدبیر وحیله‌لر اویره‌تمشدر. مسجد کبی زور بنالرنی یاشندن صاقلامق اوچون (سپر صاعقه) و(گروموئوتوُد) قورالی موجوددر. هوانڭ اوزگاره‌چگینی بیش اون ساعت الك بلدره طورغان بارومیترلر ایله، یغمور، ییل وداول آفتلرندن صاقلانمق ممکندر. خصوصا دیگز پاراخودلرنده بونلردن کوب فائده‌لانالر. لکن دنیاده بر آفت وبلا واردرکه آنڭ بولاچق وبولماچغندن بر دقیقه اوّل‌ده خبردار بولو ممکن توگلدر. یعنی حاضرگه‌قدر کشف واستخراج قیلنغان فن وهنرلر بوندن عاجزدر.

اگرده بیش اون دقیقه اوّل زلزله بولاچغی معلوم اولسه‌ده، هیچ بولماسه، خلق طاش اویلردن چغوب میدان وصحرا کبی آچق ییرلرگه جییلوب طورورلر ایدی. انسانلر طاشلر طوفراقلر آستینه تریله‌ته دفن قیلنودن قوتاورلر ایدی. اوچ دورت سنه مقدم اندیجان وشاماخی زلزله‌لرنده نی‌قدر مسلمان هلاك اولدیغی گازیته اوقوچیلرنڭ خاطرنده بولسه کیره‌ك. بو سنه ابتداسنده آمیریکەده (سن‌فرانسیسکو) شهری بالکلیه خراب اولوب یورت خرابه‌لری آستنده برنیچه مڭ کشی هلاك اولدیغی ونیچه یوز مڭ کشی یورتسز ییرسز مالسز منالسز آچ بولوب قالدقلری یولدز اوقوچیلرینه‌ده معلومدر.

فنون طبیعه‌دن خبردار حکما وعلما زلزله حقنده بیك کوب تحقیقلر قیلدیلر. هنوز زلزله‌نڭ حقیقی سببی معلوم توگلدر. ییر آستنده‌غی جهنمنڭ تأثیری دیو چیلرده بار. ییر آستنده تورلی سبلر ایله قوشلر پیدا بولوب شول قوشلرنڭ جیمرلوندن دیو چیلرده بار.

حاضرده هواده‌غی ایلیکتریك قوّتینڭ زلزله ایله مناسبتی بولووینی احتمال طوتوچیلرده بولا باشلادی. چونکه آمیریکەده (سن. فرانسیسکو) شهرینڭ زلزله‌سندن اون ساعت مقدم (گلادستون) شهرنده چبقسز تیلیگراف ماشینه‌لری کاغدلرینه بیك کوب چووالچق اشاره‌لر صزمشلر. حال بوکه اول زمانده هیچ بر طرفدن تیلیگرام بیرلمه‌گان. بو حالدن زلزله بولاچق ییرلرده هواده‌غی ایلیکتریك قوه‌سینڭ تغیرله‌نووینه استدلال قیلالر. اگرده بو کشف وتجربه واقعغه مطابق بولسه، هوا تیلیگرامی استانسیه‌لری آرقلی زلزله بولو احتمالینی الکدن سیزنمك ممکن بولاچقدر.

آدم بالاسی هیچ خبردار بولا آلماسه‌ده، حیوانلرنڭ کوبسی زلزله‌نڭ بولووندن برنیچه ساعت مقدم خبردار اولمقده‌درلر. هر ییرده زلزله‌بولور آلدندن آتلرنڭ کوب کشنه‌دکی، اتلرنڭ اولادقلری ئەتەچلرنڭ کوب قچقردقلری معلوم بولادر. آق دیگزده بعض جزیره‌لرده‌ویاپونیه‌ده بو حالگه خلق بیك دقت ایله اعتبار قیلمقده ایمش:

حیوانلرده عادتدن طش حرکت وتغییر کورگاچده، میدان ییرگه چغو ایله زلزله‌نڭ آفتندن کوبسنچه خلاص بولوب قالغالیلر ایمش.

چویون یوللر کانتوری طرفندن بیرلگان ایسکی ناکلادنویلرنی طاشلاماڭز!

چونکه بو ناکلادنویلر بوینچه کیچگوب کیلگان طاوارلر اوچرن آقچه توله‌نو ممکندر.

صاراتفده‌غی گ. پ. اوداچین هم کامپانیه سینڭ شرکتی کیچگوب کیلگانماللر اوچون ناکلادنویلر برینچه چویون یوللرندن اقچه توله‌تولرنی وبوندن باشقه چویون‌یولی کانتورلاری ایله اولغان نزاعلرنی فارارغه اوستینه آلادر. ناکلادنویلر بوینچه آقچه توله‌نوده طاوار خوجه‌سندن هیچ برحق صورامایلر. بوندن ماعدا بوشرکت وقتی اوزغان ویکسللرنی صاتوب آلا، هربر محکمه‌لرگه پراشینیه‌لر یازوب بیرولرگه واسطه بولا، ایمینیه‌لر، یورطلر صاتو وآلولرده یاردمچیلك قیلادر. پیتربورغده، مسکاوده، قزانده، راصطوف نادانوده، اورالسکیده، وولسکیده هم غیری شهرلرده بوشرکتنڭ آگینتلری باردر،

قزان آگینتی ۋوسکریسینسکی اورامده آلکین یورطنده م؛ تاتاراسکی مغازه‌سنده

اوّلده روس لسانی معلمی بولغان کشی شاگردلرگه روس لسانی تعلیم ایدرگه قبول ایده‌در.

زاسیپکین اورامنده لیسیچکین یورطنده بویانوۋی کۋاوتیرنده

موزیکالنی ماستیر علاج‌الدین عین الدین اوغلی سیف‌اللین

قزانده ایۋانگیلیچسکی اورامده اسحاق مولیکییف یورطنده

توزاته‌در هر تورلی اوین ماشینالرینی،

یاصیدر هرتورلی مسلمان کویلری اوچون نوط وپلاستینکه‌لر.

چیت شهرلردن کیلگان زاکازلر پوچطه ایله بیك تیز کوندریلور.

چیتدن کویلر یاصاتغه قوشوب زاداتکه بیارگان افندیلردن، اوزلرنده بولغان اوین ماشیناسینڭ اسمن یازوب، اگرده اسمی معلوم بولماسه ماشیناسینه یاری طورغان کوینڭ اولچاون کاغزگه صزوب بیارولری اوتنوله‌در. کویلرنڭ اسملرون یازغان پرنس کورانت، صوراغان کشیلرگه بوش بیاویلور

آدرس؛

КАЗАНЬ, Евангил. ул. домъ Исхака Мавликеева. Г. Г. Сайфуллину.

چیتك، کاوش، قاما، کامچات ومیخ سوداسی

جمال‌الدین شیخ الدین اوغلی حسینفنڭ

قزانده پچەن بازارنده عثمانف کورپەسنده، سرای مسافرخانه‌سی قارشوسنده.

یارمارکه‌لرده: اربتده قزان رەتنده، مکاریەده مسجدکه قارشی اصپاسکی رەتده طونچیلر کیبتنده. منزله‌ده، خانده، چورطانلی وغیریلرده.

بو سوداخانه‌نڭ صاحبی، محمدجان علییف فیرمه‌سنده ٢٧ سنه تجربه کورگان برکشی بولغانلقدن هر برطاوارلرینی دقت برله یخشی ایتوب حاضرلمکده‌در. مشتریلرنڭ هرجهتدن ممنون بولولری اوچون اجتهاد ایدله‌چکدر.

چیتدن بولغان زاکازلر تیزلکده حاضر ایدلوب بیاریلور.

Адресъ: Казань, Замалетдину Хусаинову

Лито-Типографя И. Н. Харитонова. Казань.

Редакторъ-издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ.